

SMÅFÖRETAGS BAROMETERN

Västra Götalands län

Juni 2018

Ett samarbete mellan:

företagarna

Swedbank och
Sparbankerna

Innehåll

Om Småföretagsbarometern	3
<i>Nettotal och konjunkturindikatorn</i>	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Västra Götalands län	4
Det ekonomiska läget och näringslivsstrukturen	5
<i>Näringslivsstrukturen Västra Götaland län</i>	5
Småföretagsbarometern – Västra Götalands län	7
<i>Konjunkturindikatorn</i>	7
<i>Sysselsättning</i>	10
<i>Orderingång</i>	11
<i>Tackat nej till order</i>	12
<i>Lönsamhetsutvecklingen</i>	13
<i>Företagens prisförväntningar</i>	14
Expansionsutsikter och hinder för expansion	15
Västra Götalands fyra regioner	18
<i>Västra Götalands fyra regioner – konjunkturindikatorn</i>	18
<i>Västra Götalands fyra regioner – sysselsättning</i>	20
<i>Västra Götalands fyra regioner – orderingång</i>	21
<i>Västra Götalands fyra regioner – omsättning</i>	22
<i>Västra Götalands fyra regioner – lönsamhet</i>	23
Slutsatser och policyförslag	24

Om Småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Swedbank och
Sparbankerna

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerns konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalen för *sysselsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

Sammanfattning av konjunkturläget i Västra Götalands län

- **Småföretagskonjunkturen** i Västra Götaland är fortsatt positiv, men har mattats av under året och konjunkturindikatorn för länet ligger strax under riksgenomsnittet. Utfallet av konjunkturens utveckling blev betydligt lägre än vad företagen förväntade sig i fjolårets rapport. Förväntningarna på de kommande 12 månaderna är att konjunkturen ska återhämta sig med en ökad tillväxttakt.
- **Sysselsättningstillväxten** har avtagit i Västra Götaland sedan fjolårets mätning och länet ligger under riksgenomsnittet, som har haft en oförändrad utveckling sedan i fjol. Förväntningarna på kommande 12 månader är att tillväxttakten ska öka.
- **Tillväxttakten för orderingången** i länets småföretag har mattats av sedan i fjol. Utfallet i orderingångens tillväxt blev därmed långt lägre än vad företagen förväntade sig i fjolårets rapport. Förväntningarna på de kommande 12 månaderna är positiva men mer försiktiga än tidigare år.
- **Omsättningstillväxten** i Västra Götalands län har mattats av och ligger strax under riksgenomsnittets utveckling. Förväntningarna på kommande de 12 månaderna är positiva, med förväntningar om en något ökande tillväxttakt i omsättningen.
- **Tillväxten av lönsamhet** i Västra Götalands län är fortsatt god, men har mattats av sedan i fjol. Trots en avmattning är tillväxten fortsatt högre i länet än för riksgenomsnittet. Förväntningarna på det kommande året är att tillväxttakten ska öka.
- Företagen i Västra Götalands län upplever goda möjligheter att växa framöver, vilket är i linje med riksgenomsnittet. Omkring 70 procent av företagen i länet anser att de har **goda utsikter att expandera** på sikt.
- **Svårighet att finna lämplig arbetskraft** upplevs som det absolut största hindret för Västra Götalands småföretag. Även tuff konkurrens och höga arbetskraftskostnader är hinder för företagens expansion.

Det ekonomiska läget och näringslivsstrukturen

Inledningen av 2018 präglas av en fortsatt god konjunkturutveckling för de svenska småföretagen med en fortsatt vilja att anställa och expandera. En bidragande faktor är konjunkturutvecklingen i omvärlden och i Europa vilket driver på den svenska exporten. Inte minst OECD-länderna har haft en stark tillväxt i industriproduktionen under det gångna året. För första gången på drygt tio år är dessutom hela Europa i en relativt stark tillväxt samtidigt. Flera av de östeuropeiska länderna visar mycket starka ökning av bruttonationalprodukten, BNP.

Den svenska exporten och konjunkturutvecklingen drivs också på av en svag krona. Samtidigt som den svaga kronan gynnar exportföretagen utmanas många importerande företag med fallande marginaler, i synnerhet inom detaljhandeln där möjligheterna att höja priserna ut mot konsument ofta är begränsade.

Näringslivets investeringar ökar också i takt med kapacitetsutnyttjandet. Den positiva bilden har återkommande bekräftats av en fortsatt optimism hos företagen, även om allt fler tecken tyder på att högt ställda förväntningar om konjunkturutvecklingen inte har införlivats. Allt fler företag upplever också att det är svårt att finna lämplig kompetens och bristen på arbetskraft är stor i en rad branscher. Trots detta har vi sett relativt begränsade löneökningar och inflationen har inte stadigvarande nått upp till målnivån på 2 procent.

Svårigheter för växande företag att rekrytera och anställa är ett betydande tillväxthinder för småföretagen samtidigt som kostnaderna för att anställa är höga relativt våra konkurrentländer. Om kompetensförsörjningen, som det ser ut, fortsätter att dämpa företagets tillväxtmöjligheter så riskerar det leda till att konjunkturläget mattas av.¹

Förändrade amorteringsregler kombinerat med osäkerhet gällande ränteutvecklingen och bristen på lämplig arbetskraft i byggsektorn har också bidragit till att bostadsmarknaden har kylts av något, i synnerhet i storstadsregionerna. Att internationella investerare börjar bli bekymrade för den svenska bostadsmarknaden syns bland annat i värdet på kronan som har försvagats ordentligt den senaste tiden. Oro på bostadsmarknaden och en hastig inbromsning av bostadsbyggandet riskerar att få en negativ inverkan även på andra sektorer om investeringstakten hos företag och hushållen faller tillbaka.

Mycket tyder på att förväntningsbilden av konjunkturläget håller på att förändras.

Valåret 2018 riskerar att bli inledningen på en svagare konjunkturutveckling. Småföretagens vilja och möjligheter att expandera och anställa blir då än viktigare för att möta samhällsutmaningarna framöver. Oavsett konjunkturläge så är förutsägbara villkor som underlättar och stödjer företagande avgörande för företagets långsiktiga tillväxt.

Näringslivsstrukturen Västra Götaland län

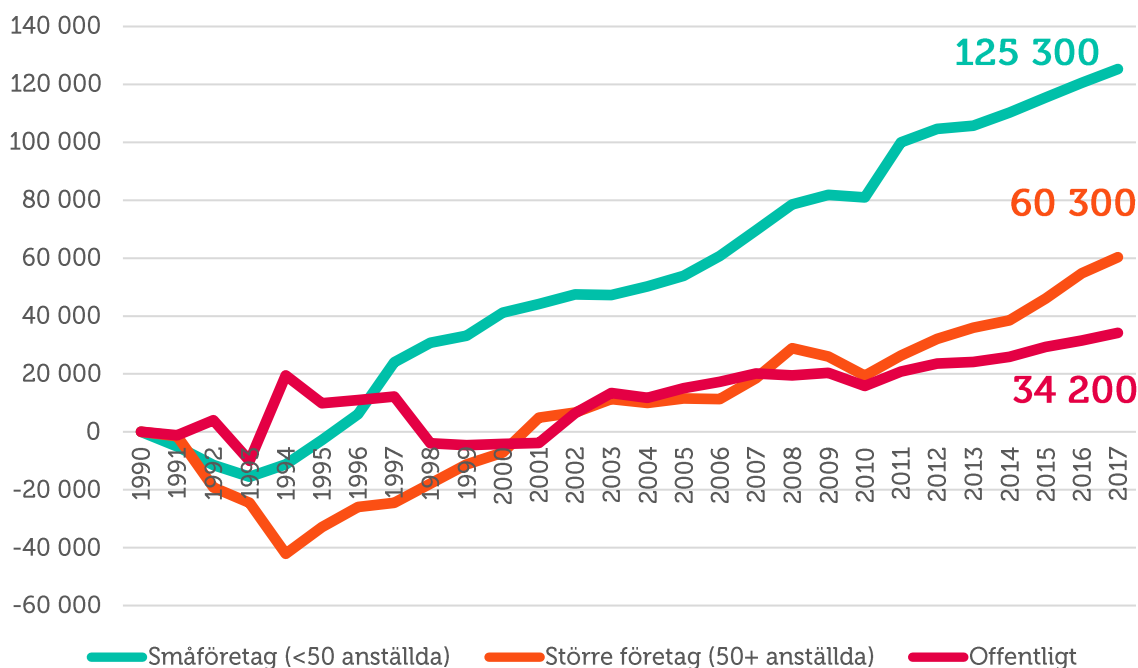
Västra Götaland har ett brett och livskraftigt näringsliv och näringslivsstrukturen överensstämmer ganska väl med den i riket. Det finns en stark tradition av tillverkningsindustri i regionen med kunskapsintensiva företag inom branscher såsom fordon, life science, IT, kultur- och upplevelseindustrin samt maritima näringar. Fordonsbranschen och till den relaterade verksamheter har också stått för en relativt stor del

¹ Samtidigt som arbetslösheten har minskat så består tudelningen på arbetsmarknaden, inte minst arbetslöshetsgapet mellan inrikes och utrikes födda. Det tycks som att den svenska arbetsmarknadsmodellen är problematisk när det handlar om att skapa nya vägar in på arbetsmarknaden. Sverige har lägst andel låglönejobb i EU och den största skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda enligt OECD. Se bl.a. OECD 2010.

av exporttillväxten under senare år. De branscher som har en stark tillväxt i regionen är fastigheter, bygg, industri (inklusive underleverantörer), teknikkonsulter, hotell och restaurang, dagligvaruhandeln, lantbruk och fiskenaering. Detaljhandeln, inom kläder, skor och sportartiklar, har större bekymmer.

Figur 1 visar tillväxten av jobb inom tre olika sektorer – småföretag, större företag och offentlig sektor. Det är tydligt att det är de mindre, växande, företagen som står för sysselsättningstillväxten i länet. Västra Götaland utmärker sig i relation till riket, då antalet jobb i den offentliga sektorn ökat istället för minskat.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Västra Götaland län sedan 1990 (källa: SCB)²

² Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas

Småföretagsbarometern – Västra Götalands län

Konjunkturindikatorn

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

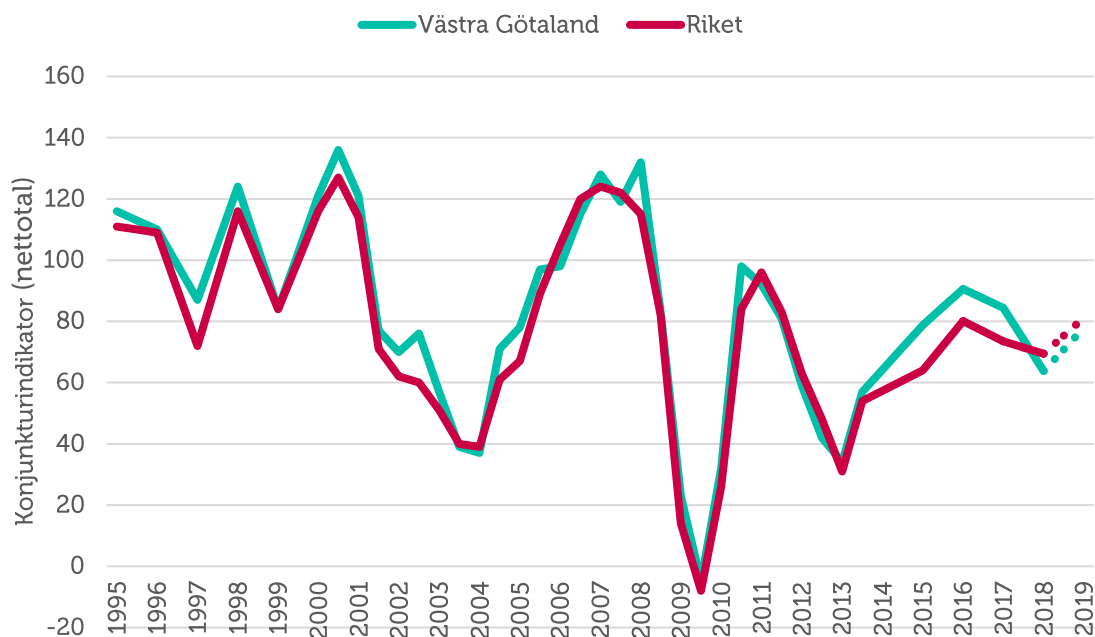
Genom att addera netttotalen för utvecklingen av de tre faktorerna sysselsättning, orderingång och omsättning för länets småföretag beräknas länets konjunkturindikator. Konjunkturen för småföretagen i Västra Götalands län försämrades dramatiskt 2009. Från att första delen av år 2008 ha nått ett värde på 132, bottnade index hösten 2009 med ett negativt netttotal. Efter en återhämtning under 2010 fick länet ännu en nedgång våren 2013.

I 2018 års mätning har samtliga tre delfaktorer mattats av under året som gått och konjunkturindikatorn för länet blir 64, jämfört med riksgenomsnittet på 69. Detta innebär att konjunkturen mattats av för andra året i rad. Nettotalet för den sammanvägda indikatorn var i fjol 84. Företagens förväntningar på året som passerat har inte nått upp till de höga nivåer som de trodde på i fjol, då företagen trodde på en ökad tillväxttakt till nettotalet 114. En trolig förklaring till att utfallet inte blev som företagen förväntade sig i fjol är att många småföretag har nått sina kapacitetstak. Svårigheterna att hitta personer med rätt kompetens, höga kostnader för att ha anställda och utmaningar att expandera gör det svårt för företag att på kort tid anpassa och förändra produktionstakten.

Trots en avmattning i länet är konjunkturen fortsatt god i Västra Götaland, men för första gången sedan 2013 placerar sig länet under riksgenomsnittet. Historiskt ser vi i figur 2 att konjunkturindex utveckling gått i linje med, och allt som oftast varit något godare än, riksgenomsnittet.

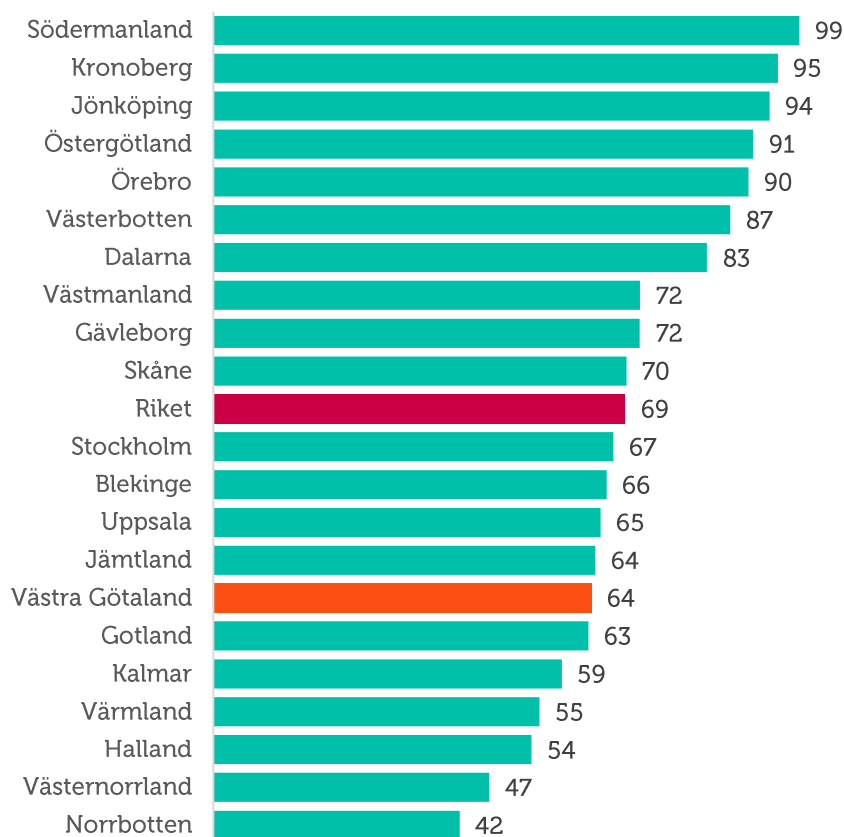
Förväntningarna på de kommande 12 månaderna är att konjunkturen ska återhämta sig och öka till ett netttotal på 71.

Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Västra Götalands län och riket 1995-2018

Att tillväxten varierar i hela landet liksom att utvecklingen varierar mellan länen är rimligt då varje län har olika näringslivsförutsättningar. Det bekräftas av Figur 3 som visar utvecklingen för varje län i förhållande till riksgenomsnittet. För att förstå de bakomliggande faktorerna bör de enskilda konjunkturindikatorerna studeras utifrån länets specifika näringslivsstruktur och förutsättningar.

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (nettotal) 2018

Fredrik Engström
*Ansvarig företagsaffären,
Swedbank Västra Regionen*

Småföretagsbarometern visar att företagarna i Västra Götaland fortsatt ser positivt på framtiden, men att toppen på konjunkturen kan ha passerats. Det är exempelvis svårt för företag som vill växa att hitta personal med rätt utbildning och kompetens. Detta riskerar att hämma tillväxten för både företagen och regionen.

Sysselsättning

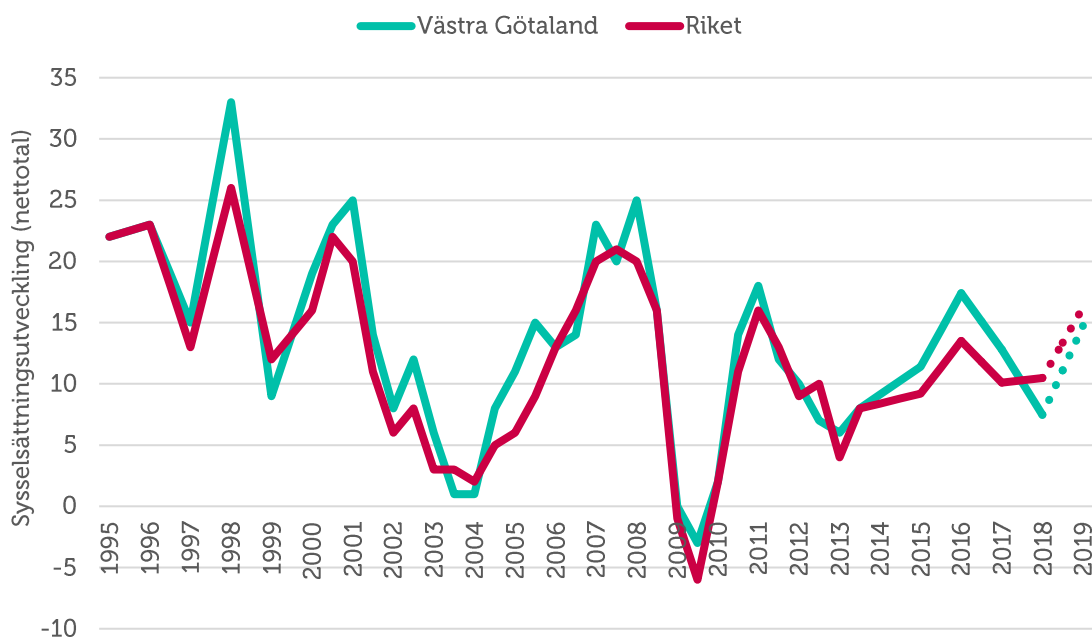
Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett nettotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningstillväxten såg mellan 2013-2016 en kraftig återhämtning sedan en tid av turbulens. Tillväxttakten har för andra året i rad avtagit och Västra Götaland har nu en sysselsättningstillväxt som ligger i nivå med mätningen för år 2013.

I länet uppger 17 procent av företagen att de ökat antalet anställda medan 10 procent säger att man dragit ned personalstyrkan. Nettoresultatet landar på 7 (i fjol 13), jämfört med en oförändrad tillväxttakt i riksgenomsnittet som fortsatt ligger på nettotalet 10. Även om tillväxten i sysselsättning är fortsatt positiv i länet blev utfallet lägre än vad företagen förväntade sig i förra årets mätning. Den främsta orsaken är att fler företag än förväntat minskat personalstyrkan. Det är också något färre som ökat antalet anställda, vilket sannolikt beror på att företagen haft svårt att hitta personal med den kompetens som efterfrågats.

Förväntningarna på de kommande 12 månaderna är att tillväxttakten ska öka i linje med riksgenomsnittet. Var femte företag förväntar sig kunna öka antalet anställda medan endast 4 procent tror på en minskad personalstyrka, vilket resulterar i ett förväntat nettotal på 15 för de kommande 12 månaderna.

Figur 4 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Västra Götalands län och riket 1995-2018

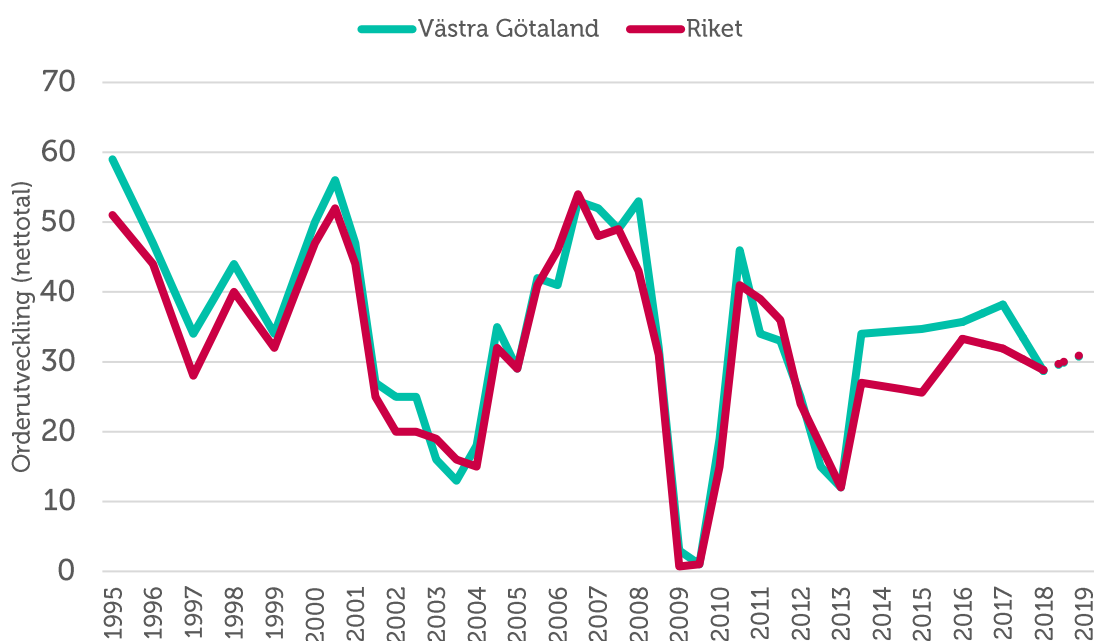
Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Tillväxttakten för orderingången i länets småföretag har mattats av sedan i fjol då orderutvecklingens tillväxt var högre än riksgenomsnittet med länets netttotal på 38. Totalt har 44 procent av företagen haft en ökad orderingång medan 15 procent haft en minskad orderingång under de senaste 12 månaderna, vilket ger ett netttotal på 29 i årets mätning. Detta placerar Västra Götaland i nivå med riksgenomsnittets totala orderutveckling.

Förväntningarna på de kommande 12 månaderna är något mer försiktiga än tidigare år. Andelen företag som förväntar sig en ökad orderingång är 41 procent, medan 10 procent av företagen tror på en minskad orderingång. Detta ger ett förväntat netttotal på 31, vilket är i linje med de riksgenomsnittliga förväntningarna.

Figur 5 Orderutveckling (netttotal) i Västra Götalands län och riket 1995-2018

Tackat nej till order

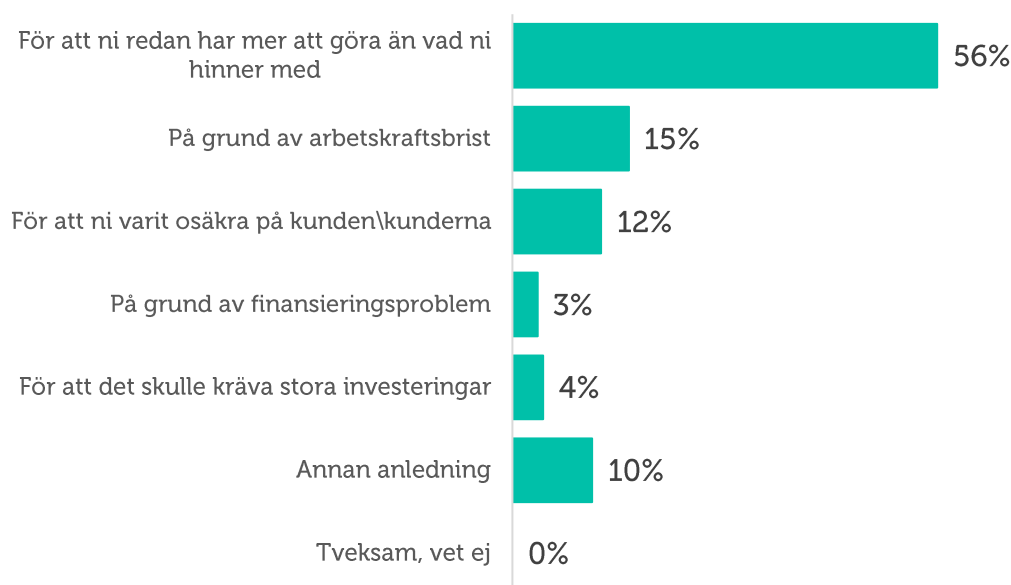
Konjunkturläget såväl i Västra Götaland som Sverige i stort är gott. Men när tiden inte räcker till, om personal saknas, eller då finansiering saknas till nödvändiga investeringar kan många företag tvingas tacka nej till order. Av länets småföretagare har 44 procent tackat nej till order under det senaste året, vilket är en högre andel jämfört med förra årets mätning (38 procent). Västra Götaland placerar sig strax över riksgenomsnittet där 42 procent av landets småföretagare har tackat nej till order det senaste året.

Den enskilt största orsaken till att företagen i Västra Götaland tvingats tacka nej till order är på grund av de redan har mer att göra än vad de hinner med, vilket 56 procent av företagen anger. Detta är en liknande andel som i fjol (55 procent) och jämfört med riksgenomsnittet på 49 procent ser vi att kapacitetsbristen är högre i länet än för riket som helhet.

Arbetskraftsbristen, exempelvis kompetens- och matchningsproblem, är fortsatt den näst främsta anledningen till att företagen i länet har tackat nej till order. I länet anger 15 procent av företagen detta som den främsta anledningen. Motsvarande andel för riksgenomsnittet är 18 procent.

12 procent av företagen har tackat nej till order på grund av att de är osäkra på kunden.

Figur 6 Tackat nej till order

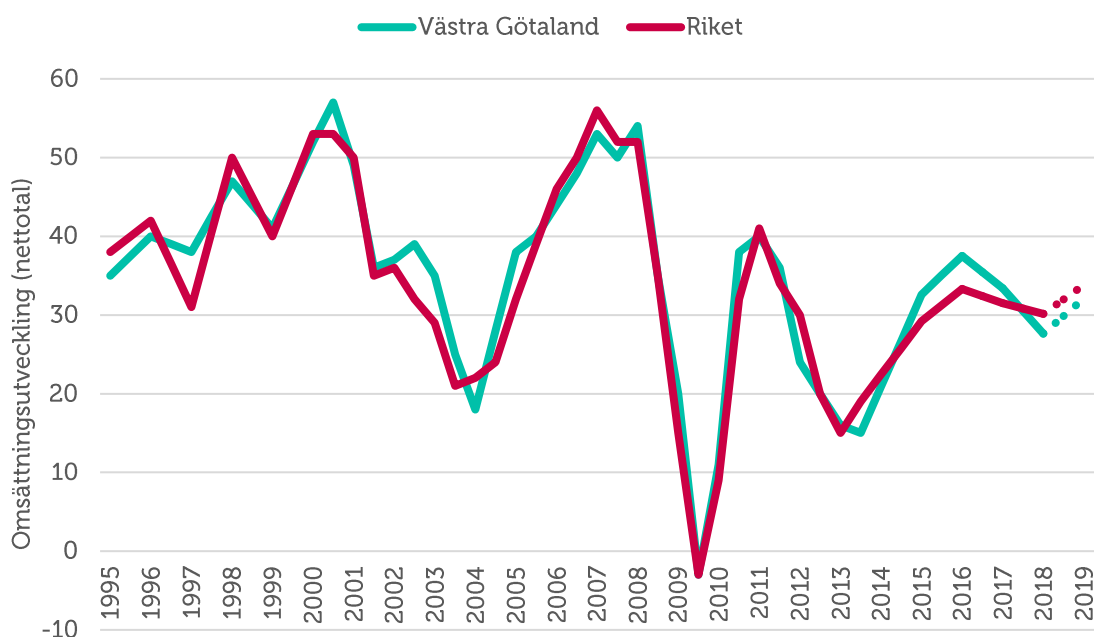
Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten i Västra Götaland ökade kraftigt från 2014 till 2016, men för andra året i rad ser vi en avmattad tillväxt i företagens omsättning. Av företagen i länet har 47 procent haft en ökad omsättning de senaste 12 månaderna samtidigt som 19 procent haft en minskad omsättning. Nettotalet blir 28, jämfört med riksgenomsnittet som har avtagit något sedan i fjol till en nivå på nettotalet 30. Se figur 7.

Fjölårets förväntningar på omsättningstillväxten blev under året som gått inte så höga som företagen trodde på, framför allt på grund av att andelen företag som trodde på en minskad omsättning blev högre än förväntat. Förväntningarna på kommande de 12 månaderna är fortsatt positiva, med förväntningar om en något ökande tillväxttakt i omsättningen till ett nettotal på 32.

Figur 7 Omsättningsutveckling (netttotal) i Västra Götalands län och riket 1995-2018

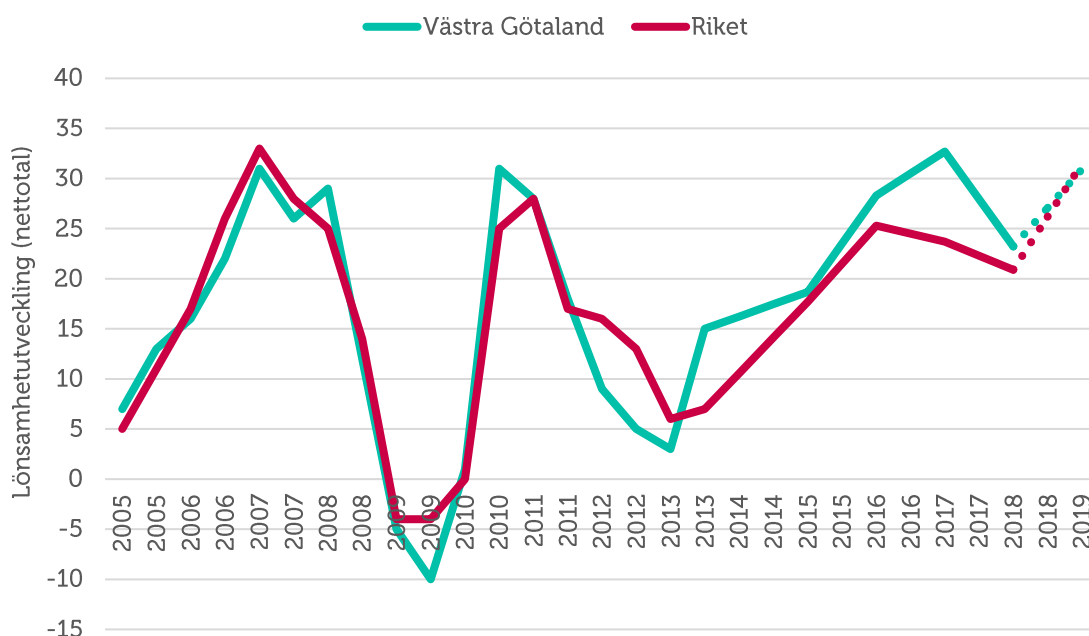

Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter till att växa genom investeringar och nyanställningar kan delvis kopplas till lönsamhetsutvecklingen. De tämligen dramatiska rörelserna i lönsamheten avspeglar framförallt hur småföretagen påverkas av den internationella konjunkturen men också av svängningar i den inhemska ekonomin. I förra årets Småföretagsbarometer förutspådde företagarna att lönsamhetstillväxten skulle nå historiska rekordnivåer. I ljuset av detta blev utfallet en besvikelse. Tillväxten av lönsamheten i Västra Götaland motsvarar i år ett netttotal på 23, jämfört med fjolårets 33. Motsvarande netttotal för riksgenomsnittet är i årets mätning 21. Se figur 8. Trots en avmattning är tillväxten fortsatt högre i länet än för riksgenomsnittet.

Lönsamhetstillväxten har, i likhet med riksgenomsnittet, minskat i länet där 38 procent av företagen haft en ökad lönsamhet samtidigt som 15 procent haft en minskad lönsamhet de senaste 12 månaderna. På ett års sikt förväntas lönsamhetens tillväxttakt i länet öka till ett netttotal på 31.

Figur 8 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Västra Götalands län och i riket 2005-2018

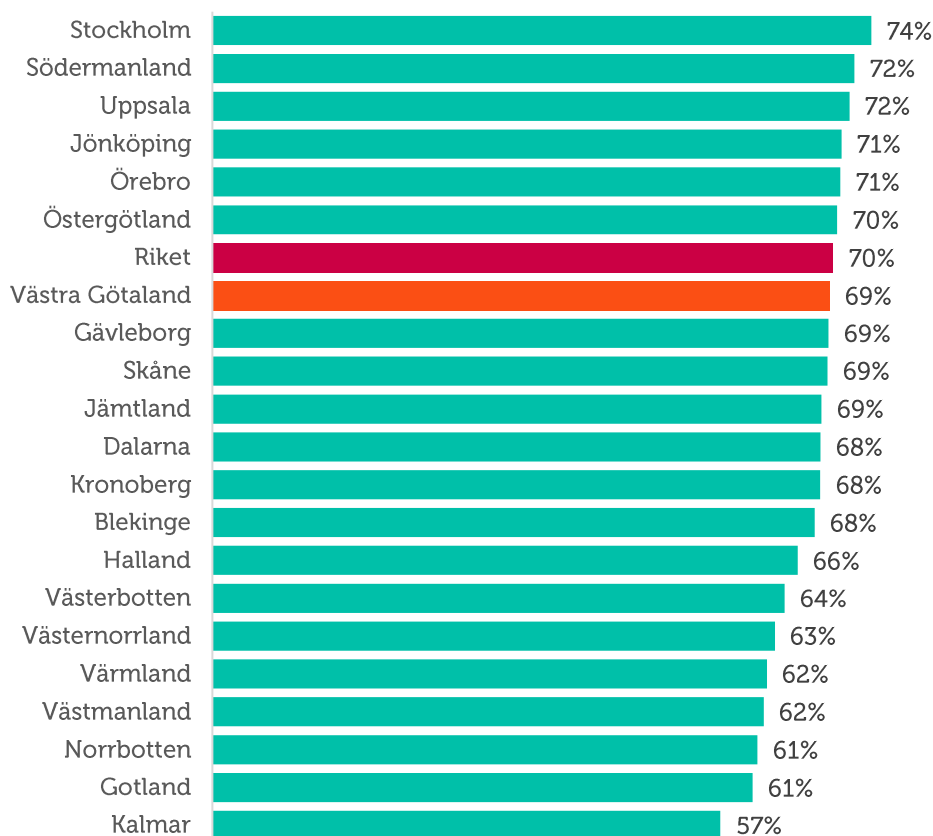
Företagens prisförväntningar

Företagens planer på eventuella prisförändringar ligger på samma nivå som förra året. I länet förväntar sig 45 procent av företagen att deras försäljningspriser kommer att öka under det kommande året. Endast 3 procent av företagen tror att deras försäljningspriser kommer att minska. Företagen i Västra Götaland har högre förväntningar gällande prisutvecklingen än genomsnittet för riket, där 41 procent av landets företagare räknar med att kunna höja försäljningspriserna.

Expansionsutsikter och hinder för expansion

Företagen i Västra Götalands län upplever i stort sett lika goda möjligheter att växa framöver som riksgenomsnittet. I länet anser 69 procent att de har goda utsikter att expandera på sikt, jämfört med 70 procent för riket som helhet, se figur 9. I figur 10 ser vi att expansionsutsikterna i länet sedan 2005 har legat i linje med, eller något över, riksgenomsnittet. Omkring 8 av 10 företag i Västra Götaland vill växa.

Figur 9 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2018

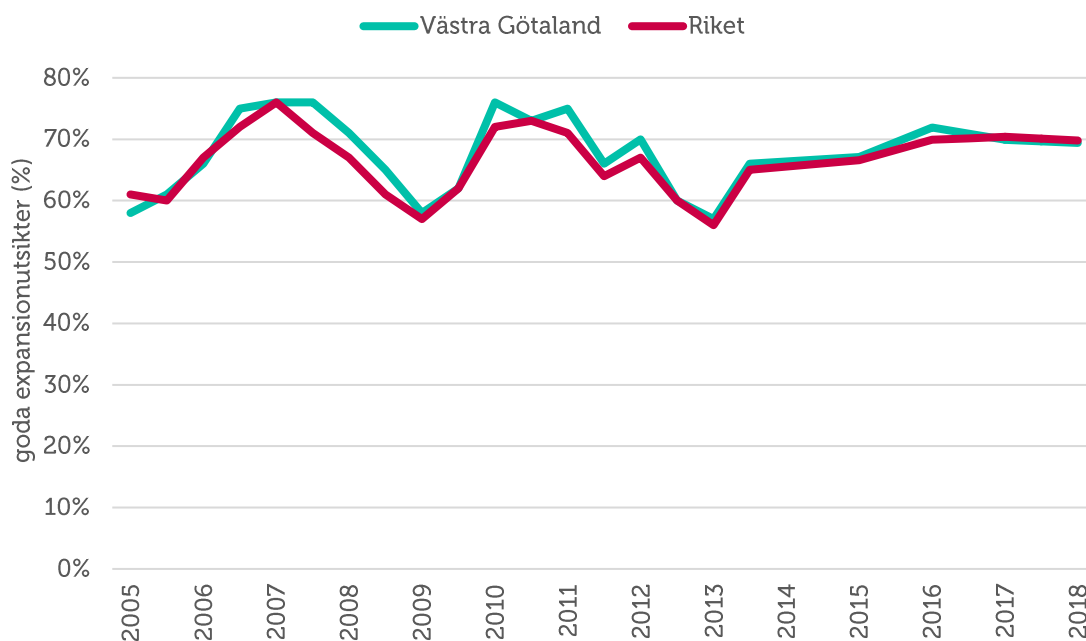
SS

Mikael Erlandson *Regionchef Företagarna, Västra Götaland*

Vi ser en minskning av tillväxttakten i de västsvenska företagen vilket tyder på att kapacitetstaket är nått. Svårigheten att hitta anställda med rätt utbildning och attityd hämmar såklart sysselsättningsutvecklingen ytterligare. Glädjande nog ser sju av tio företag stora expansionsutsikter framöver.

Figur 10 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Västra Götalands län och i riket 2005-2018

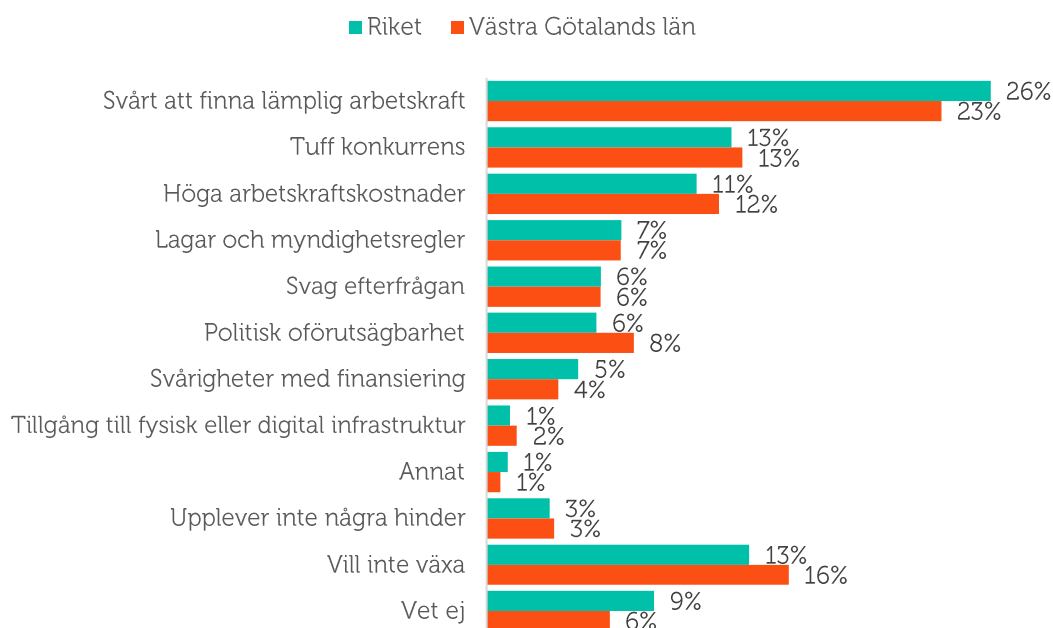

Brist på lämplig arbetskraft är fortsatt det enskilt största tillväxthindret som länets småföretag upplever. Omkring var fjärde företag uppger detta som främsta hinder, vilket tyder på att brister i matchning mellan arbetsgivare och arbetstagare på länets arbetsmarknad är ett fortsatt problem i Västra Götaland.

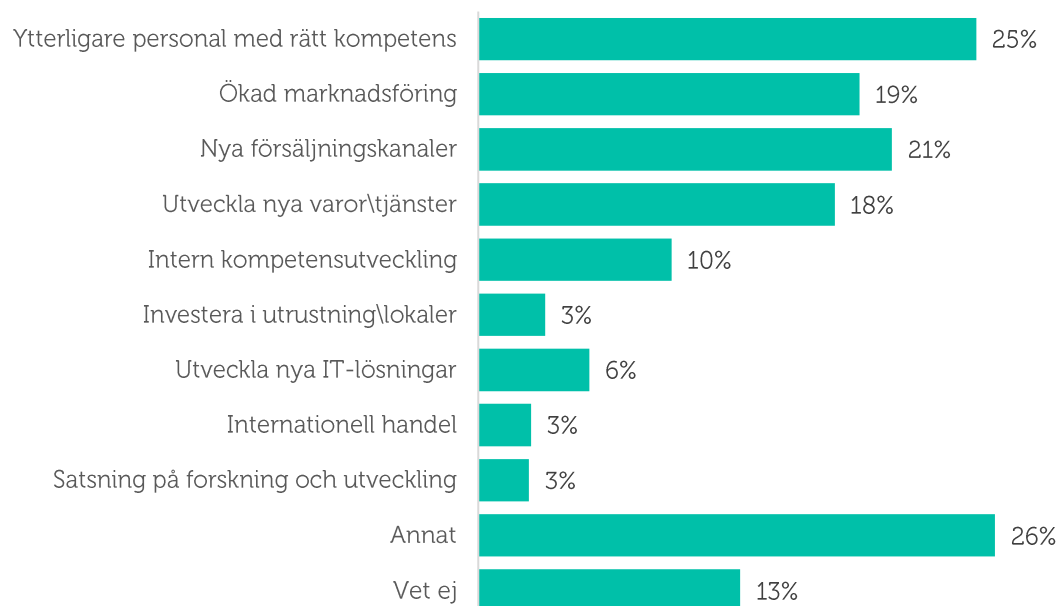
Vidare är tuff konkurrens ett hinder för företagen i länet med 13 procent av företagen som upplever detta som största expansionshinder. I årets Småföretagsbarometer har vi bitt företagen specificera vilken typ av konkurrens de upplever. Tittar vi på svaren för riket som helhet svarar vart tredje företag, som uppgett att de upplever tuff konkurrens som ett tillväxthinder, att konkurrensen kommer från nya försäljningskanaler. Detta är sannolikt en konkurrens som även företagen i Västra Götaland upplever. I figur 12 ser vi att företagen i länet bedömer just nya försäljningskanaler som viktigt för företagets tillväxt.

Höga arbetskraftskostnader ses som ett marginellt större tillväxthinder för företagare i länet än för riksgenomsnittet. Lagar och myndighetsregler uppges av 7 procent av företagen som ett hinder för möjligheten att växa. Politisk oförutsägbarhet upplevs fortsatt som ett något större tillväxthinder i länet än för riket som helhet.

Figur 11 Tillväxthinder enligt företagen i Västra Götalands län och i riket 2018 (procent)

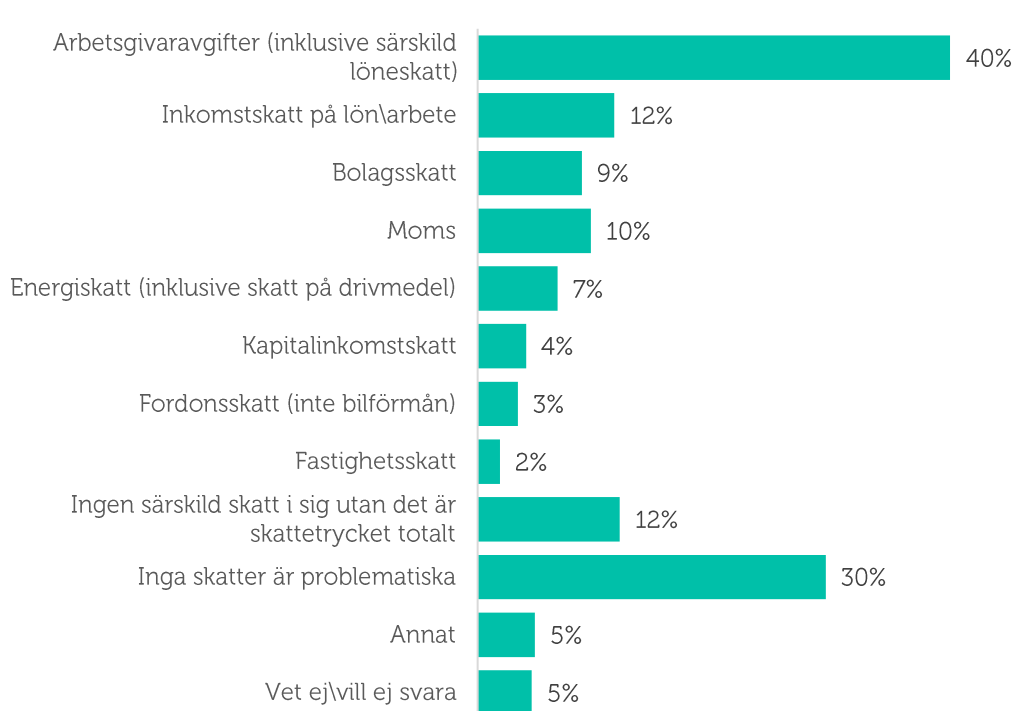

Figur 12 Vilka faktorer bedömer ni som viktiga för att företaget ska kunna växa?

Tittar vi specifikt på skatteområdet (Figur 13) ser vi att det framförallt är arbetsgivaravgifterna som upplevs som ett hinder för att utveckla företaget. Till detta kommer också främst moms och inkomstskatt på lön/arbete. Dessa skatter anses dock i mindre grad utgöra ett hinder för tillväxten i företaget. Knappt var tredje företag anser inte att skatter utgör ett hinder för utvecklingen av företaget.

Figur 13 Om det finns skatter som du upplever utgör hinder för er att driva ert företag på önskat sätt, vilka skatter anser ni det i så fall vara?

Västra Götalands fyra regioner

Västra Götaland är ett storlän med 49 kommuner och över 1,6 miljoner invånare. Det betyder också att näringslivet i olika delar av länet kan skilja sig åt. Det finns därför en efterfrågan om en mer detaljerad barometer för Västra Götalands län. Med nedanstående avsnitt ges en bild av hur konjunkturläget skiljer sig åt i olika delar av Västra Götaland.

Vid uppdelningen av Västra Götaland i olika regioner används följande indelning:

Fyrbodal utgörs av kommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Lysekil, Mellerud, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum, Trollhättan, Uddevalla, Vänersborg och Åmål.

Sjuhärad utgörs av kommunerna Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda.

Skaraborg består av kommunerna Essunga, Falköping, Grästorp, Gullspång, Götene, Hjo, Karlsborg, Lidköping, Mariestad, Skara, Skövde, Tibro, Tidaholm, Töreboda och Vara.

Göteborg omfattar kommunerna Ale, Alingsås, Göteborg, Härryda, Lerum, Lilla Edet, Kungälv, Mölndal, Partille, Stenungssund, Tjörn och Öckerö.

Västra Götalands fyra regioner – konjunkturindikatorn

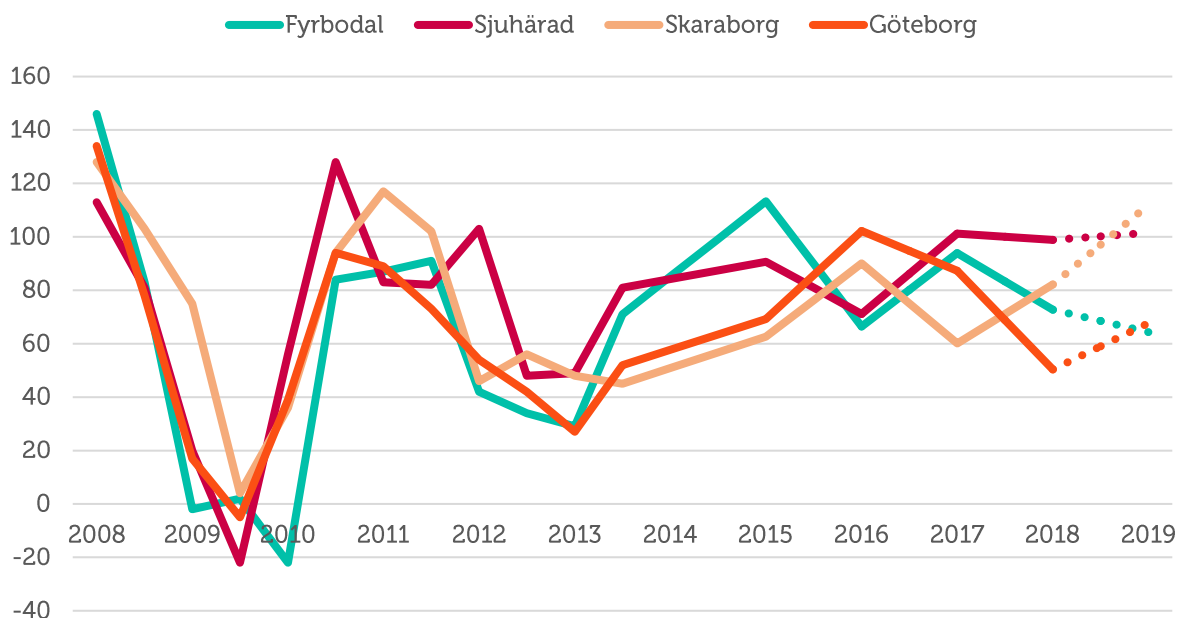
När netttotalen för sysselsättning, ordergång och omsättning adderas får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i delregionerna. Den starkaste konjunkturindikatorn finner vi även detta år i Sjuhärad med ett netttotal på 99. Göteborg har i årets mätning det lägsta resultatet av de fyra delregionerna. Göteborgs konjunkturindikator är fortsatt positiv men har mattats från 87 till 50.

Fyrbodal har likt Göteborg upplevt en avmattning i konjunkturen under året som gått och har i årets mätning ett netttotal på 73, jämfört med fjolårets 83. Skaraborg har sett den starkaste utvecklingen av delregionerna där nettotalet ökar från fjolårets 60 till 82 i denna mätning.

Samtliga regioner förutom Fyrbodal förväntar sig en ökad konjunkturindikator för de kommande 12 månaderna. Starkast konjunkturindikator på ett års sikt förväntar sig Skaraborg som toppar listan med förväntan om ett netttotal på 112 under kommande år, vilket är högre än riksgenomsnittet där den förväntade konjunkturindikatorn är 81. Även företagen i Sjuhärad tror på en högre tillväxttakt i konjunkturen än riksgenomsnittet, då företagen i delregionens förväntningar når ett netttotal på 102.

Företagen i Göteborg och Fyrbodal tror på en utveckling i konjunkturen som är lägre än för riksgenomsnittet, men ett förväntat netttotal på 68 respektive 64.

Figur 14 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Västra Götalands fyra regioner 2008-2018

Västra Götalands fyra regioner – sysselsättning

I årets Småföretagsbarometer har riket har ett oförändrat nettotal på 10 i sysselsättningstillväxten i år och väntar sig en tillväxt kommande 12 månader till ett nettotal på 16.

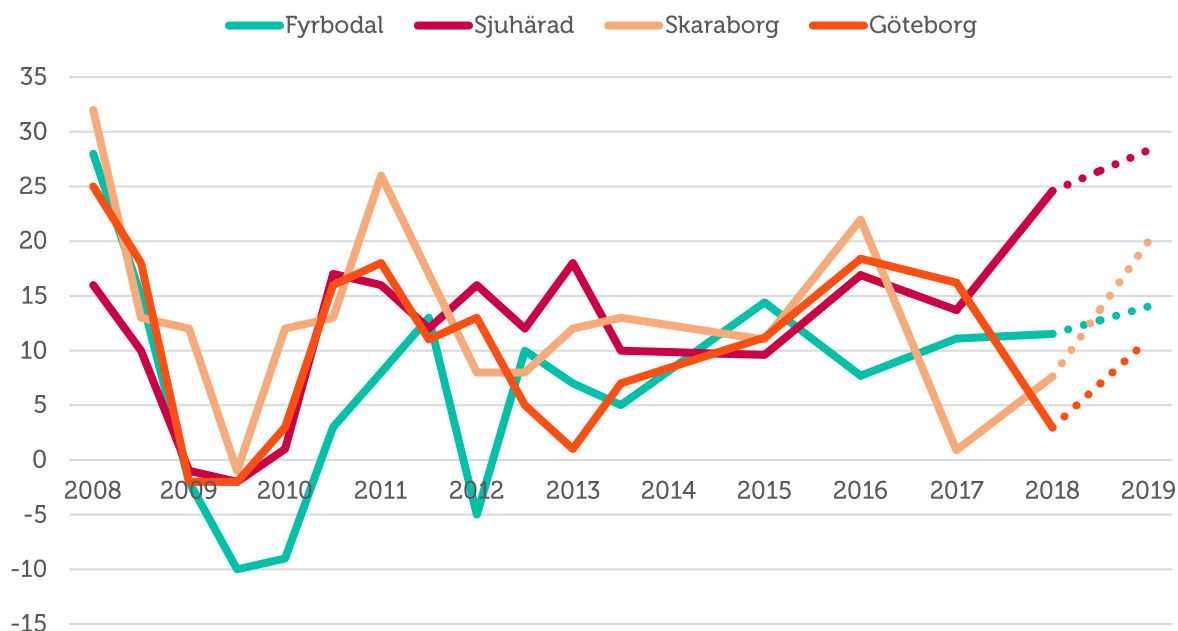
I årets mätning är delregionernas sysselsättningstillväxt starkast i Sjuhärad som har ett sammanvägt nettotal på 25, jämfört med fjolårets 14. Förväntningarna på de kommande 12 månaderna är att tillväxttakten ska fortsätta att öka.

Skaraborg hade i fjol en sysselsättningstillväxt nära 0, då andelen företag som utökat sin personalstyrka var marginellt högre än andelen företag i regionen som hade upplevt ett minskat antal anställda. För Skaraborg ser det betydligt bättre ut i år och regionen ligger strax under riksgenomsnittet, med en sysselsättningstillväxt på nettotalet 8. Förväntningarna på de kommande 12 månaderna är att tillväxttakten ska fortsätta att öka.

Liksom Sjuhärad och Skaraborg har Fyrbodal sett en ökad tillväxttakt i sysselsättningen. Regionen har i årets mätning ett nettotal på 12 jämfört med fjolårets 11. Under det kommande året tror företagen på en fortsatt ökad tillväxttakt i sysselsättningen.

Göteborg har en avmattning i sysselsättningstillväxten och nettotalet minskar från fjolårets 16 till 3 i årets mätning. Företagen i Göteborg tror på en återhämtning i utvecklingen och nettotalet förväntas stiga till 11.

Figur 15 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Västra Götalands fyra regioner 2008-2018

Västra Götalands fyra regioner – orderingsång

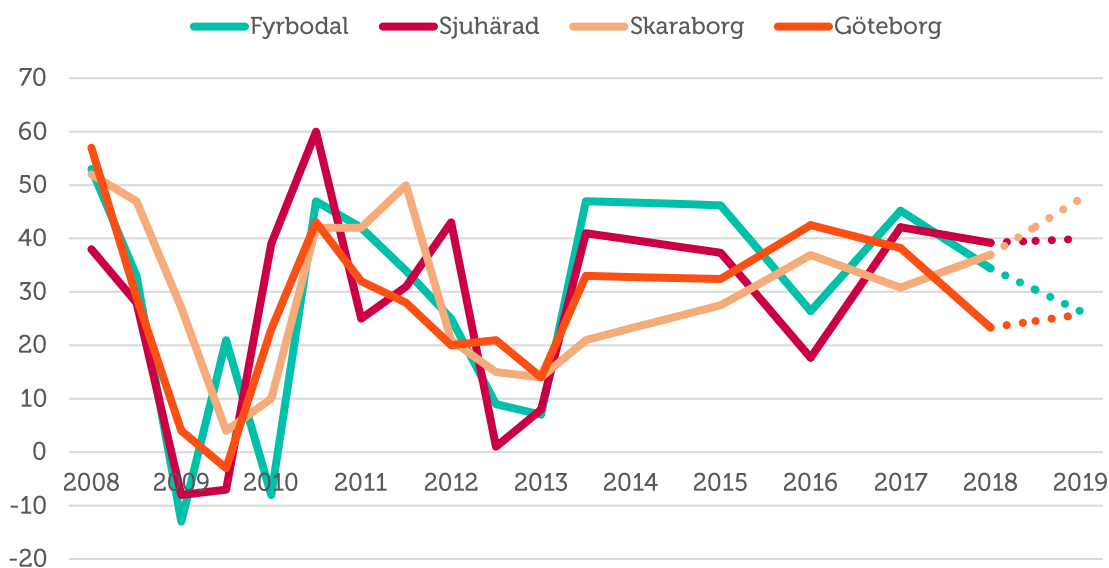
Endast företagen i Skaraborg har sett en ökad tillväxt i orderingsången, nettotalet har ökat från fjolårets 31 till 37 i årets mätning. Riksgenomsnittets nettotal för tillväxten i orderingsången är 31. Skaraborgs företag tror på en fortsatt ökad tillväxt i orderingsången.

Även i denna kategori har Göteborg den svagaste tillväxten. Nettotalet för regionen är i årets mätning 23 jämfört med fjolårets 38. Göteborgs företag tror emellertid på en ökad tillväxttakt för det kommande året.

Sjuhärad uppvisar det högsta nettotalet i orderutvecklingen, trots en viss avmattning i tillväxttakten. Från att i fjol haft ett nettotal på 42 är nettotalet i årets mätning 39, vilket är högre än riksgenomsnittet. Förväntningarna på det kommande året är en knapp ökning till ett nettotal på 40.

Fyrbodal har sett en avmattning i tillväxttakten och har således ett nettotal på 34 jämfört med fjolårets 45. Förväntningarna är att tillväxten ska fortsätta mattas av till ett nettotal på 26 under de kommande 12 månaderna.

Figur 16 Orderutveckling (netttotal) i Västra Götalands fyra regioner 2008-2018

Västra Götalands fyra regioner – omsättning

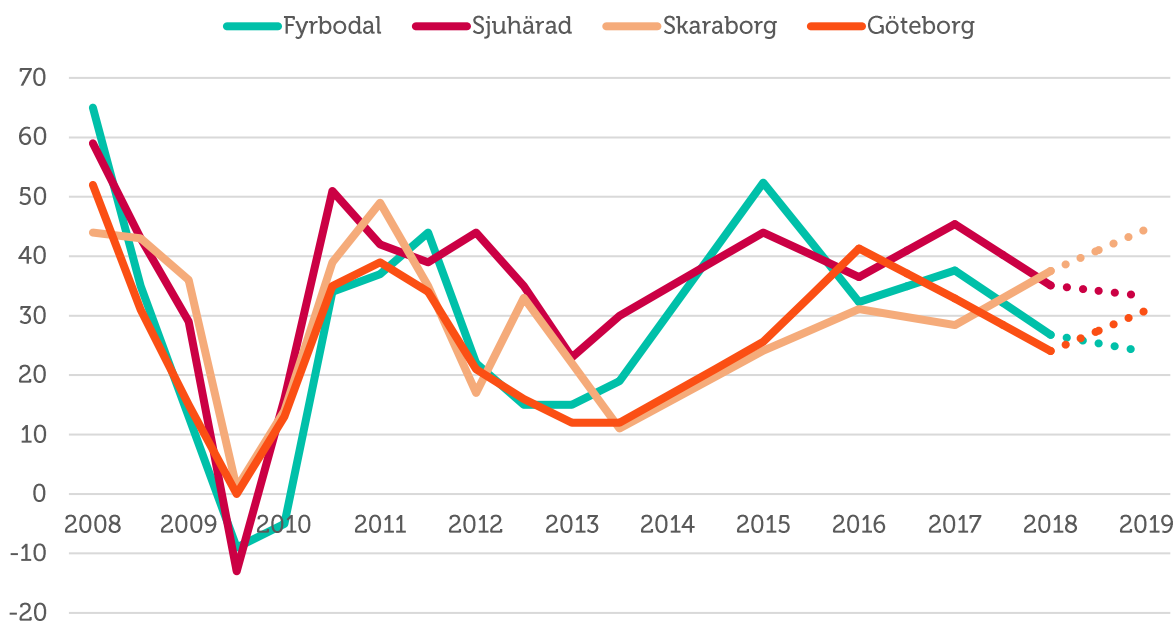
Omsättningens tillväxttakt har minskat i samtliga delregioner förutom Skaraborg där nettotalet har ökat från fjolårets 28 till nettotalet 38 i årets mätning. Detta är högre än riksgenomsnittet på 30. Företagen i Skaraborg ser fortsatt positivt på framtiden och förväntar sig en ökning till ett nettotal på 45 under det kommande året.

Göteborgsföretagen har den lägsta tillväxttakten i omsättningen i årets mätning. Nettotalet sjunker från fjolårets 33 till 24 i år och placerar således Göteborg under riksgenomsnittet. Däremot tror företagen på en god utveckling för de kommande 12 månaderna, och nettotalet ökar till 31.

Sjuhärad har sett en avmattning i omsättningens tillväxttakt och har i år ett nettotal på 35 jämfört med fjolårets 45. Företagen i regionen tror på en fortsatt lägre tillväxttakt för de kommande 12 månaderna, där nettotalet förväntas hamna på 33.

Även Fyrbodalen har sett en lägre tillväxttakt än i fjol. Nettotalet i omsättningen landar i år på 27 jämfört med fjolårets 38. Precis som i Sjuhärad tror företagen på en fortsatt avtagande tillväxttakt för 2019.

Figur 13 Omsättningsutveckling (netttotal) i Västra Götalands fyra regioner 2008-2018

Västra Götalands fyra regioner – lönsamhet

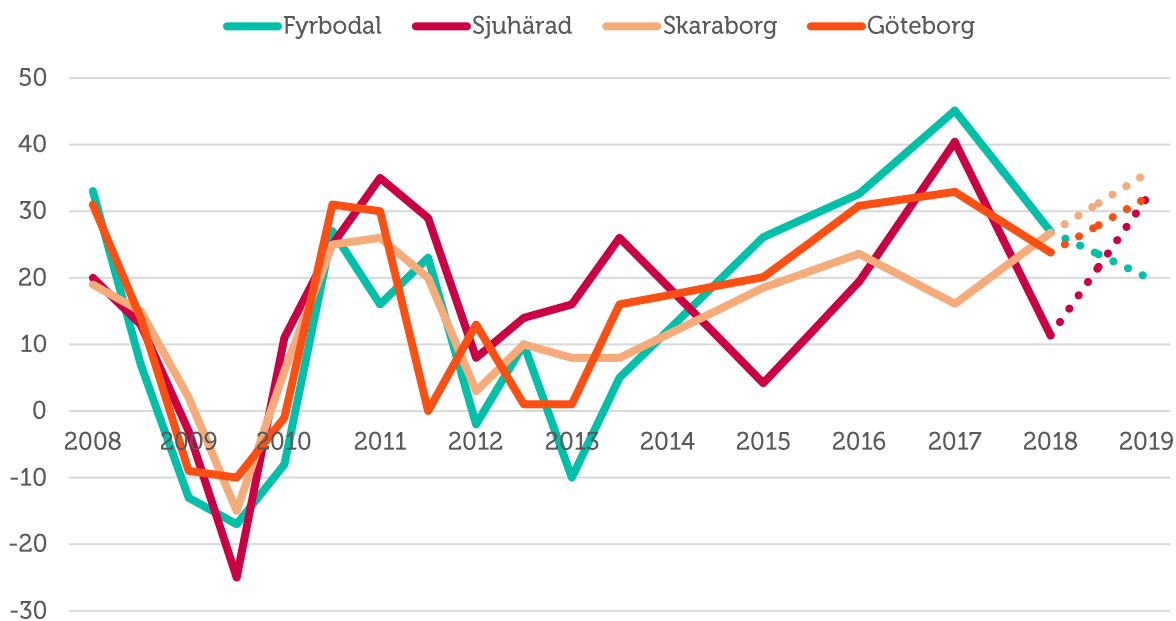
I fjol såg samtliga delregioner en ökad tillväxttakt i lönsamheten, bortsett från Skaraborg. I årets mätning ser vi en utveckling som är direkt motsatt. Endast Skaraborg har haft en ökad tillväxttakt i lönsamheten under året som gått. Från att i fjol haft ett nettotal på 16 har nu Skaraborgföretagens lönsamhetstillväxt ökat till 27. Förväntningarna på det kommande året ser fortsatt positiva ut och företagen tror på ett nettotal på 36 framöver.

Sjuhärad uppvisar det lägsta nettotalet bland delregionernas lönsamhetstillväxt. Tillväxten är fortsatt positiv, men har mattats av till ett nettotal på 11 jämfört med fjolårets 40. Förväntningarna hos företagen är emellertid att denna minskning ska återhämta sig och nå ett nettotal på 36 under det kommande året.

Fyrbodal hade i fjol en mycket hög tillväxttakt i lönsamhetsutvecklingen, vilken i år har mattats av. Nettotalet är i år på 27 jämfört med fjolårets 45. Under det kommande året tror företagen på en fortsatt avmattning till ett nettotal på 20.

Även Göteborg hade i fjol en mycket hög tillväxttakt, vilken likt Fyrbodals har mattats av i årets mätning. Nettotalet är i år 24 jämfört med fjolårets 33. Företagen i Göteborg tror på en ökad tillväxttakt under de kommande 12 månaderna vilket resulterar i ett nettotal på 32.

Figur 14 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Västra Götalands fyra regioner 2008-2018

Slutsatser och policyförslag

Den svenska konjunkturen har fortsatt att utvecklas väl under det senaste året. Framförallt företagen i tillverknings- och exportsektorn upplever en fortsatt god konjunktur. Men nu finns tydliga tecken på att toppen kan ha passerats. För andra året i rad sjunker den samlade konjunkturindikatorn och den ligger nu under det historiska genomsnittet på netttotal 69 jämfört med historiska genomsnittet på 76. Företagen har också reviderat sina förväntningar och ser nu mindre positivt på utvecklingen framöver. Framförallt har förväntningarna på orderingången fallit tillbaka.

I 2018 års mätning har samtliga tre delfaktorer i Västra Götaland sett en avmattning under året som gått och konjunkturindikatorn för länet blir 64. Detta innebär att konjunkturen mattats av för andra året i rad. Nettotalet för den sammanvägda indikatorn var i fjol 84. Företagens förväntningar på året som passerat har inte nått upp till de höga nivåer som de trodde på i fjol, då företagen trodde på en ökad tillväxttakt till nettotalet 114. Förväntningarna på de kommande 12 månaderna är att konjunkturen ska återhämta sig och öka till en konjunkturindikator på 71.

De främsta hindren för företagens tillväxt är svårigheterna med att hitta lämplig kompetens och tuff konkurrens från exempelvis nya försäljningskanaler. Många företag upplever att det är svårt att hinna med och i Västra Götaland har omkring fyra av tio företag tackat nej till order under det senaste året. De främsta skälen till varför företagen tackat nej till order är återigen kapacitetsbrist och svårigheterna med att hitta arbetskraft med rätt kompetens.

Trots detta ser hela sju av tio företag goda möjligheter att expandera. Årets Småföretagsbarometer visar också att företagen räknar med fortsatt god lönsamhet. Frågan är bara om företagens tillväxtplaner kommer att kunna realiseras. Det näringspolitiska arbetet bör därför under det närmaste året fokuseras på att åtgärda matchningsproblemen på den svenska arbetsmarknaden. Reformerna som sänker trösklarna för att anställa behövs också för en mer inkluderande arbetsmarknad på sikt.

Konjunkturutvecklingen i omvärlden fortsätter att bidra positivt till den svenska tillväxten, men det finns också en betydande oro vilket också avspeglar sig i en svag krona. Till detta kommer också det inhemska parlamentariska läget, vilket medför en politisk oförutsägbarhet som kommer att bestå in i nästa mandatperiod. Arbetsmarknadsåtgärder, skatter och andra för konkurrenskraften viktiga frågor riskerar att hamna i långbänk med risk att nyinvesteringar och anställningar skjuts på framtiden.

Goda tillväxtförutsättningar för Sveriges småföretag oavsett i vilken bransch eller var i landet de befinner sig är avgörande för välståndsutvecklingen. Även om svensk tillväxt fortfarande är stark finns det områden där reformer skulle ha stor betydelse.

Säkra småföretagens tillgång till kompetens

Svenska småföretags svårigheter med att hitta arbetskraft med rätt kompetens har blivit allt mer akuta. Kvaliteten på det svenska utbildningssystemet måste höjas på alla nivåer och bli mer anpassat efter arbetsmarknadens efterfrågan.

Sänk kostnaden för att anställa och underlätta rekrytering

Många företag upplever att kostnaderna för att anställa är för höga. Fler vägar in i arbetslivet behövs för de grupper som idag står utanför arbetsmarknaden.

Ta ner trösklarna för att starta företag

Många svenskar funderar på att starta företag men det är betydligt färre som tar steget. Fler skulle våga förverkliga sina affärsidéer om balansen mellan risk och avkastning förbättrades. Att till exempel utveckla och anpassa trygghetssystemen för företagare skulle kunna ha en avgörande betydelse.